

Asylrätt

Föreläsning, Röda korset, 2013-03-20
Annkatrin Meyerson

annkatrin.meyerson@law.gu.se

Generella regler - uppehållstillstånd

- Visering krävs nästan alltid
- Huvudregel:
 - Uppehållstillstånd ska sökas och beviljas före inresa, 5 kap 18 § UtIL
 - Ansökningen ska göras från hemlandet eller där hen är bosatt, 4 kap 20 1 UtIF och Migrationsverkets föreskrifter MIGRFS05/2012.
- Undantag:
 - **Skyddsbehövande**, måste befinna sig här för att ansöka om asyl
 - **Synnerligen ömmande omständigheter**
 - Vissa anknytningsärenden
 - Vissa tillfälliga UT

Återsändandeförbud/*non-refoulement*

- Förföljelse (har sin grund i FNs Flyktingkonvention)

- Tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (har sin grund i FNs Tortyrkonvention och Europakonventionen, mfl.
 - Absolut förbud

Återsändandeförbud/ verkställighetshinder

- Även vid
 - väpnad konflikt (svagare skydd)

 - barn som inte har något mottagande

 - Praktiska hinder

Asyl - Skyddsgrunderna

Definitioner av grunder för skyddsbehov

Flykting 4 kap 1 § UtL

- *Känner välgrundad fruktan för*
- *förföljelse* på grunda av
 - ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och
 - inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd

Rätten till asyl- Skyddsgrunderna -

• Alternativt skyddsbehövande 4 kap 2 UtL

- *grundad anledning att anta att utlänningen*
- vid ett återvändande till hemlandet *skulle löpa risk att*
 - *straffas med döden* eller
 - att utsättas för *kroppsstraff*,
 - *tortyr* eller
 - annan *omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning*, eller
 - som *civilperson* löpa en *allvarlig och personlig risk att skadas* på grund av *urskillningslöst våld* med anledning av en *yttre eller inre väpnad konflikt*, och
 - utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.

Rätten till asyl- Skyddsgrunderna forts.

- Övrigt skyddsbehövande 4 kap 2 a Utl
 - Yttre eller inre väpnad konflikt (inte bara civila)
 - ..pga svåra motsättning känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp
 - Miljökatastrof

Rätten till asyl- Skyddsgrunderna forts.

Gemensamma rekvisit

- Befinner sig *utanför* det land som utlänningen är medborgare i
- Oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för de skyddsgrundande handlingarna eller om myndigheterna inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.
- Gäller även för *statslös* utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Synnerligen ömmande omständigheter

- Synnerligen ömmande omständigheter 5 kap 6 § - skild från skyddsgrunderna
 - Samlad bedömning
 - Hälsa
 - Anknytning till Sverige
 - Situationen i hemlandet
- Praxis
 - Av undantagskaraktär (MIG 2007:15, MIG 2007:33)
 - Lägre krav när det gäller barn, MIG 2009:9

Asylprocessen

Ansökan hos Migrationsverket

- Asylutredning
- Beslut:
 - permanent uppehållstillstånd (PUT),
 - tillfälligt uppehållstillstånd (TUT) eller
 - avslag på ansökan om uppehållstillstånd samt beslut om avvisning enligt 8 kap 1 § eller utvisning enligt 8 kap 7 §.
- Alternativ:
 - Beslut om överföring enligt Dublinförordningen

Asylprocessen forts..

- **Överklagande till migrationsdomstolen**
 - Inom tre veckor från det att den sökande fått del av beslutet

 - Avgörande/Beslut
 - bevilja PUT eller TUT, återförvisning eller avslå överklagandet

Asylprocessen forts...

Överklagande till Migrationsöverdomstolen

- Prövningstillstånd krävs (vissa undantag bl.a. förvar), 16 kap 11 § UtlL
 - Endast prejudikat eller det annars finns synnerliga skäl 16 kap 12 § UtlL

Asylprocessen

– Laga kraftvunnet avvisnings/utvisningsbeslut

- preskriberas efter 4 år, 12kap 22 §

– Innebär att man kan ansöka om uppehållstillstånd på nytt.

Asylprocessen forts....

- **Ny prövning 12 kap 18 och 19 §§**

– Om det efter ett avslagsbeslut kommer fram nya omständigheter som den sökande inte har kunnat berätta under den första asylprocessen och som innebär att återsändandeförbud/
verkställighetshinder aktualiseras enligt 12kap 1-3
Util

Asylprocessen forts...

- Andra prövningsmöjligheter:
 - Europadomstolen för mänskliga rättigheter
 - Möjligt att stoppa utvisning innan beslut , rule 39
 - CAT (Tortyrkommittén)
 - Human Rights Committé (ICCPR)
 - När alla inhemska rättsmedel är uttömda

Asylprocessen

- Rätt till offentligt biträde 18 kap 1 § UtL, (Jmfr asylprocedurdirektivet art. 15)
 - Rätt till offentligt biträde, MIG 2006:2 förutom när det handlar om:
 - Dublinärenden, MIG 2008:7
 - Ny prövning enligt 12 kap 18 eller 19 §§
 - Omedelbar verkställighet (avvisning) enligt 8 kap 1§

Asylprocessen

- **Dublinförordningen**
 - Kontroll i Eurodac (Rådets förordning (EG) Nr 2725/2000)
 - Överföringen/återföringen måste ske inom sex månader
 - får förlängas till ett år
 - om den sökande håller sig undan till arton månader, Artikel 19 p.4 och artikel 20 p. 2

Asylprocessen

- Artikel 3 p.2 – möjlighet att göra undantag från Dublinförordningens ansvarighetsregler.
- Dublinförordningen och återsändandeförbudet (non-refoulement)
 - MIG 2010:21
 - M.S.S v Belgium and Greece Application no. 30606/09 21 January 2011
 - EU-domstolen:C-411/10 och C-493/10

Asylprocessen

- **Avvisning**
 - Avvisning med omedelbar verkställighet 8 kap 6 § artikel , 23(4) och artikel 28(2) asylprocedurdirektivet
 - Inom tre månader 5 §
 - MIG 2010:22
 - Uppenbart ogrundad ansökan ...fråga om en klar bedömning som inte kräver några mer ingående överväganden, vare sig beträffande uppgifternas trovärdighet eller om de anförda omständigheterna kan medföra rätt till asyl. Det måste stå klart att utlänningen inte riskerar förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling i hemlandet.
 - MIG 2006:7- bristande landinformation

Asylprocessen

Handläggningen hos Migrationsverket

- Muntlighetskrav 13 kap 1 § UtlL
 - Även vid Dublinförfarande, MIG 2007:4
- Utredningsskyldighet 13 kap 3 §

Asylprocessen

Handläggning i migrationsdomstolen

- Tvåpartsprocess - kommunikering
- Huvudsakligen skriftligt förfarande
- Utredningsskyldighet, FPL 8 §
- Muntlig förhandling, 16 kap 5 § UtL, (Jfr 9 § FPL)
 - MIG 2009:30 - När en bedömning av trovärdigheten i den lämnade berättelsen har omedelbar betydelse för frågan om uppehållstillstånd.
 - Andra utredningsbehov

Asylprocessen

Utredningsansvaret

- Domstolens utredningsansvar
- **Utredningsskyldighet 8 § FPL,**
 - Prop. 2004/05:170 s. 138 - Ansvar för landinformation
 - MIG 2006:1. Ej hållit muntlig förhandling. Ej utrett åberopad dom från hemlandet.
 - Miöd UM 2089-09 -Bristande landinfo och bristande kommunikering av denna
 - MIG 2006:7 - Gammal landinfo –inte uppenbart ogrundad ansökan
 - MIG 2011:15 –Språkanalys inte utredd
 - MIG 2012:18- vilka krav kan ställas på parterna
 - **MIG 2012:2 Tortyrtredning**

Asylprocessen

- Utredningsansvar avseende tortyr
 - Europadomstolen, RC v Sweden
 - Om det finns ett läkarintyg som indikerar tortyr åligger det staten att visa att det inte föreligger någon risk.
 - MIG 2012:2:
En migrationsdomstols utredningsskyldighet har ansetts aktualiserad när den utlänning målet rör till domstolen gett in ett läkarintyg som indikerar att han eller hon i hemlandet kan ha varit utsatt för tortyr.
 - Miöd UM 9002-12-
Grovt handlägningsfel- förvägrats inkomma med läkarintyg angående tortyr

Asylprocessen

- Övriga utredningsåtgärder som kan förekomma
 - Översättning och äkthetskontroller av handlingar
 - JO 2012-03-26, Dnr.258-2011 – Kan försätta den asylsökande i fara.
 - Språkanalyser
 - MIG 2011:15 – Språkanalysen inte tillräckligt utredd
 - Åldersbestämning,
 - Miöd UM 3793-11- kan endast vidtas på frivillig basis
 - Socialstyrelsens rekommendationer, Dnr 31156/2011
 - . Det finns inte någon möjlighet att med stöd av medicinsk utredning fastställa absolut rätt ålder för en individ.

Asylprocessen – prövningen

- **Bevisbörda- Beviskrav- Utredningsansvar**
 - Den sökande ska göra sitt skyddsbehov sannolikt genom handlingar, muntlig utsaga m.m.
 - UNHCRs handbok – en viktig rättskälla, MIG 2006:1 , MIG 2007:12

Asylprocessen – prövningen

- Dock delat utredningsansvar, MIG 2006:1 , 2007:12.
- **UNHCRs handbok artikel 196:**
 - **Bevisbördan ligger i princip på den asylsökande men skyldigheten att ta reda på och värdera relevanta fakta är delad mellan den asylsökande och utredaren**

Asylprocessen – prövningen

- Beviskrav
 - Kraven ska inte ställas alltför högt med tanke på svårigheten att lägga fram bevis (prop. 1996/97:25 s. 98 och 294, jmf UNHCRs Handbok art. 196)

Asylprocessen – prövningen

Bevislätnadsregel: 'tvivelmålets fördel' ('benefit of the doubt')

- UNHCRs handbok artikel 204
 - Man bör endast tillämpa "tvivelmålets fördel" när all tillgänglig bevisning har inhämtats och kontrollerats och när utredaren är förvissad om den sökandes allmänna trovärdighet. ***"Den sökandes uppgifter måste vara sammanhängande och rimliga samt ej strida mot allmänt kända fakta."***

Asylprocessen – prövningen

- Bedömningen- Framåsyftande
 - artikel 4.3 och 4.4. skyddsskyddsgrundsdirektivet
 - Situationen i hemlandet
 - Muntliga utsagor och skriftliga handlingar som den sökanden har lämnat
 - Personliga förhållanden och ställning
 - Sur-place (aktiviteter sedan den sökande lämnat hemlandet)
 - Möjligheter till skydd i annat land
 - Tidigare utsatt för skyddsgrundande behandling-presumtion för skyddsbehov

Asylprocessen– prövningen

- *Bedömning av landinformation (Hungarian Helsinki Committee 2007, Country Information in Asylum Procedures – Quality as a Legal requirement in the EU):*
 - Relevant avseende de asylskäl som åberopas
 - Pålitlig och balanserad- inte bara statliga källor utan även information från NGO
 - Aktuell
 - Kommunicerad med parterna och möjlig att tillgå
- Landrapporter finns att tillgå på:
 - Lifos (Migrationsverket)
 - Refworld (UNHCR)
 - ECOI (European Country of origin Information)

Asylprocessen – prövningen

Prövningen enligt Miöd:

- MIG 2006:1 och 2007:12
 - Har den sökande gjort sin identitet och hemvist sannolik
 - Är informationen i berättelsen tillräcklig för att kriterierna för skydd ska vara uppfyllda
 - Har sökanden gjort sin asylberättelse sannolik antingen genom åberopad bevisning eller genom att hon eller han bedöms vara trovärdig och därför tillerkänns förmånen av uppkommet tvivelsmål

- **MIG 2007:12**
 - “När det gäller bedömningen av trovärdigheten av A:s redogörelse konstaterar Migrationsöverdomstolen inledningsvis att A:s berättelse i dess helhet är *vag* och anmärkningsvärt *detaljfattig*. A har t.ex. inte kunnat lämna några närmare detaljer kring omständigheterna vid de upprepade frihetsberövandena. Inte heller minns A några detaljer kring när eller hur A fick de av honom påstådda fysiska skadorna. A är också ytterst *vag* beträffande omständigheterna kring de demonstrationer som A påstår sig ha deltagit i. A har även både under asylutredningen och hos domstolarna i vissa avseenden *ändrat sin berättelse*. A har också lämnat ett flertal *motstridiga uppgifter* om sin medverkan i och sympatier för den regimkritiska organisationen som A uppgett sig kunna sammankopplas med. A har vid upprepade förhör hävdats att han alltid agerat försiktigt samt försökt hålla sig undan, vilket står i strid med att A påstått sig ha deltagit i offentliga demonstrationer samt transporterat flygblad åt organisationen. Det sistnämnda har enligt A:s egen uppgift dessutom varit förenat med stora risker. Vidare har A hävdats att han aldrig haft någon egentlig kontakt med organisationen samtidigt som att det skulle vara organisationen som låg bakom A:s flykt från sjukhuset i februari 2004. Med hänsyn till vad som ovan redovisats finner Migrationsöverdomstolen sammanfattningsvis *att A inte lyckats göra sin berättelse trovärdig*. A kan därför inte få fördelen av den ovan nämnda bevislätnadsreglen.”

- MIG 2011:8

- “Migrationsöverdomstolen finner att A:s berättelse i allt väsentligt varit *sammanhängande och oförändrad* genom handläggningens gång. Hennes berättelse vid den muntliga förhandlingen hos Migrationsöverdomstolen ger också stöd för att hon *verkligen upplevt det hon berättat om*. A har därmed gjort sin berättelse trovärdig och sannolik och Migrationsöverdomstolen lägger den därför till grund för bedömningen av om hon är i behov av skydd.”

Verkställighet 12 kap Utl

- Vart?
 - Till det eller de länder som angetts i beslutet, 4 § (särskilda skäl för att ange fler länder, 8 kap 18 §)
- Vem verkställer?
 - Migrationsverket som huvudregel men får överlämnas till polismyndigheten, 14 §
- När får man verkställa?
 - Utvisning - Laga kraft, 8 a 1 st.
 - Omedelbar verkställighet –prövat i en instans, 8 a 2 st.
 - Enligt beslutad tidsfrist eller snarast möjligt, 15 §

Verkställighetshinder

- Migrationsverket kan själv pröva, 12 kap 18 och 19 § § UtlL
 - eller
- Prövas på ansökan från den asylsökande 12 kap 19 §

Verkställighetshinder 12 kap 18 och 19 § § UtlL

- När beslut om avvisning/utvisning vunnit laga kraft
- Om det framkommit nya omständigheter som innebär
 - att återsändandeförbudet aktualiseras
 - Mottagarlandet inte tar emot
 - Medicinska hinder
- Rena undantagssituationer (prop. 2004/05:170, s. 299)

Verkställighetshinder

Ny prövning 12 kap 18 och 19 §§ UtL

- Endast skyddsgrundande skäl är möjligt att överklaga dvs inte hälsoproblem eller praktiska verkställighetsproblem

Läkarintyg

- **Vad kan ett läkarintyg bevisa**
 - *Skyddsgrundande omständigheter:*
 - Vad personen lider av pga det som hänt i hemlandet
 - *Synnerligen ömmande omständigheter*
 - Hälsoskäl – Förekomsten av psykisk sjukdom, behovet av vård här m.m.
 - Situationen i hemlandet
 - Anknytning (till till exempel barn som är sjukt och som behöver personen som stöd här)
 - *Tillfälligt verkställighetshinder pga akut sjukdom*

Läkarintyg

- Formkrav m.m. : SOSFS 2005:29
- Beviskrav - Synnerligen ömmande omständigheter
 - *Medicinska skäl*
 - kan utredas – därför ett högt beviskrav.
 - tillfredsställande dokumentation ska visa att hans eller hennes hälsotillstånd är av sådan allvarlig karaktär att uppehållstillstånd kan beviljas MIG 2010:6, MIG 2007:15 och 2007:35

Läkarintyg

- MIG 2007:15
 - Ska innehålla
 - uppgifter om läkarens tjänsteställning,
 - varför intyget utfärdats,
 - bedömningsunderlaget och
 - vilka medicinska slutsatser som kan dras av detta underlag.
 - “Vid värderingen av ett läkarintyg kan journalanteckningar vara av betydelse men fristående journalanteckningar helt utan koppling till ett läkarintyg torde sällan ha något större eget bevisvärde.”

Läkarintyg

- MIG 2007:43
 - nyligen utfärdat
 - "Intyget bör, förutom diagnos, innehålla en framtida prognos om vilket vårdbehov eller psykosocialt stöd som kan finnas och om det i så fall är långvarigt samt även konsekvenserna av utebliven vård."

Läkarintyg

- **Självmondsbenägenhet** – Miöd, UM 8435-08
 - Ska visas att det är på grund av svår psykisk ohälsa som påvisats i en psykiatrisk utredning
 - Ska beaktas om vård eller annat stöd finns i mottagarlandet.
 - "I fall där handlingar eller uttalanden med självdestruktiv innebörd är ett uttryck för besvikelse eller desperation efter ett besked om avvisning eller utvisning snarare än tecken på svår psykisk ohälsa, kan handlingarna eller uttalandena inte ges samma tyngd vid tillståndsprövningen."

Läkarintyg

- MIG 2009:9
 - Läkarintyg från specialistläkare
 - utförlig undersökning avseende diagnoskriterier. (I detta fall kronisk PTSD och egentlig depression samt självmordsrisk)
 - Sjukdomstillståndet ska ha sin grund i händelserna i hemlandet